

Μητροπολίτης Αιτωλίας καί Ακαρνανίας Κοσμάς
Μητροπολίτης Κυθήρων καί Αντικυθήρων Σεραφείμ

Πρός
Τήν Ιεράν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Γιάννου Γενναδίου 14
11521 Ἀθήνας

Μακαριώτατε ἅγιε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Συνοδικοί Πατέρες,
Εὐλογημένον καί εἰρηνικόν τό σωτήριον ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ!

Λαβόντες γνῶσιν τοῦ ἀπό 20^{ης} Ἀπριλίου ἐ.ἔ. Ανακοινωθέντος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀφορῶντος εἰς τήν λειτουργίαν τῶν Ἱερῶν Ναῶν κατά τήν Μεγάλην Ἑβδομάδα καί τήν Πασχάλιον Θείαν Λειτουργίαν, εὐσεβάστως προαγόμεθα νά ἐκφράσωμεν τάς εὐχαριστίας μας, διότι ἐφέτος ὅλοι οἱ Ἱεροί Ναοί θά παραμείνουν ἀνοικτοί διά τούς πιστούς δι' ὅλας τάς Ἱεράς Ἀκολουθίας τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Ἑβδομάδος καί τοῦ Ἁγίου Πάσχα, ἀφ' ἑνός καί ἀφ' ἑτέρου νά ὑποβάλωμεν θερμήν παράκλησιν ἀναθεωρήσεως καί ἐπαναπροσδιορισμοῦ τῶν ὅσων καθορίζουν τήν ὥραν τῆς τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως καί ἐν συνεχείᾳ τῆς Ἀναστασίμου Θείας Λειτουργίας.

Ἐκ προοιμίου νά εἴπωμεν ὅτι λόγῳ τῶν ὑφισταμένων ἐκτάκτων περιστάσεων (ὑγειονομικαί συνθήκαι καί ἀπαγόρευσις κυκλοφορίας πέρα τῆς 9μ.μ.) ἐνδείκνυται ἡ ἔναρξις τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἡμίσειαν ὥραν ἐνωρίτερον τοῦ καθιερωμένου χρόνου καί οὐδέν πρόβλημα ὑφίσταται διά τήν προσαρμογήν μας εἰς τήν Ὑμετέραν Ἀπόφασιν.

Ὅμως, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τήν ὥραν ἐνάρξεως τῆς τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς ἐν συνεχείᾳ τελέσεως τῆς κορυφαίας καί περιλάμπρου Θείας Λειτουργίας τῆς τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ κοσμοσωτηρίου καί κοσμοχαρμοσύνου Ἀναστάσεως, ὑφίστανται ἐπιφυλάξεις κανονικοῦ καί δεοντολογικοῦ χαρακτήρος, τάς ὁποίας πάνυ εὐλαβῶς καταθέτομεν καί κατονομάζομεν εὐθύς ἀμέσως.

1. Ὡς γνωστόν, ἐνῶ ἡ ἐκκλησιαστική ἡμέρα καί ἑορτή ἄρχεται ἀπό τό ἑσπέρας τῆς προτεραίας ἡμέρας καί τερματίζεται τό ἀπόγευμα τῆς κυριωνύμου ἡμέρας καί ἑορτῆς, ἡ «πολιτική» ἡμέρα ἔχει τήν ἀρχήν τῆς τήν 12^{ην} τοῦ μεσονυκτίου καί τό τέρμα τῆς τήν ἐπομένην 12^{ην} τοῦ μεσονυκτίου τῆς προσεχοῦς ἡμέρας. Διά νά Ἱερούργησῃ ὁ Λειτουργγός τοῦ Θεοῦ καί νά κοινωνήσῃ ὁ εὐλαβῆς πιστός ἐγκρατεύεται μὲν ἀφ' ἑσπέρας, ἀλλά ἀπό τήν 12^{ην} νυκτερινήν παραμένει ἄσιτος καί ἄποτος μέχρι καί τήν στιγμὴν τῆς Θείας Κοινωνίας. Τό αὐτό συμβαίνει καί ὅταν πρόκειται νά τελεσθῇ ἡ Ἀκολουθία τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων εἰς ἑσπερινήν ὥραν ἢ νά κοινωνήσῃ κάποιος κατ' αὐτήν.

2. Μέ τόν προσδιορισμόν τῆς τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς μετ' αὐτήν Ἀναστασίμου Θείας Λειτουργίας τήν 9^{ην} μ.μ. τοῦ Μεγάλου Σαββάτου προκαλεῖται τό πρόβλημα ὅτι ἐντός μιᾶς «πολιτικῆς» ἡμέρας (ἀπό τό ἐν μεσονύκτιον εἰς τό ἐπόμενον)

θά τελεσθῶν δύο Θεῖαι Λειτουργίαι ἀντί μιᾶς, ὡς ὀρίζει τό Τυπικόν, ὑπό τοῦ ἰδίου Λειτουργοῦ. Τοῦτο δέν συνάδει μέ τήν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν, ἐνῶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοί κάμνουν ἀνά μίαν ὥραν Θ. Λειτουργίαν τήν αὐτήν ἡμέραν. Παρόμοιόν τι πράττουν καί Ὁρθόδοξοι Λειτουργοί τοῦ Ἐξωτερικοῦ, παρὰ τήν ὑφισταμένην Ὁρθόδοξον Παράδοσιν (βλ. Ἀγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, Ἐπιστολή πρὸς Φιλαδελφεῖς. P.G. 5, 821C, 824A, τόν ΠΘ' Κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί Ἀγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἱερὸν Πηδάλιον, ἐρμηνεῖα ΞΗ' Κανόνος Ἀγίων Ἀποστόλων, σελ. 90β, ἐκδ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 2003).

Καί ἐάν ὑποτεθῆ ὅτι ἓνας Ἱερεὺς δέν Ἱερουργήσει τήν πρωΐαν τοῦ Μεγ. Σαββάτου, διά νά τελέση μόνον μίαν, τήν Ἀναστάσιμον Θ. Λειτουργίαν, θά πρέπει κατ' ἀκρίβειαν νά μείνη ἄσιτος καί ἄποτος ἀπό τό μεσονύκτιον πρὸς τό Μ. Σάββατον μέχρι τήν ὥραν τῆς Θείας Μεταλήψεως τῆς Πασχαλινῆς Θ. Λειτουργίας. Τό ἴδιο θά πρέπει νά κάμη καί ὁ πιστός, πού πρόκειται νά κοινωνήσῃ (νά μὴν κοινωνήσῃ κατὰ τήν ὥραν τῆς Θείας Κοινωνίας τό Μέγα Σάββατον πρωΐ, ἀλλά κατὰ τήν Πασχάλιον Θεῖαν Λειτουργίαν), διά νά μὴ κοινωνήσῃ δύο φορές τήν ἴδια ἡμέρα, ἀλλά καί νά τηρήσῃ τήν νηστείαν κατὰ τά ὡς ἄνω. Ὅμως, δέν δύναται νά θεωρηθῆ Πασχάλιος ἡ Θεῖα Λειτουργία, ἡ ὁποία περαιούται ἐν τῷ Μεγάλῳ Σαββάτῳ, πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, δηλ. πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τήν Κυριακὴν, ἡ ὁποία ἀρχεται μετὰ τήν 12^{ην} νυκτερινήν. Αὐτὰ ὀρίζει ἡ ζῶσα Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις.

3. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Θεοῦ Λυτρωτοῦ μας ἔλαβε χώραν κατὰ μεταμεσονύκτιον ὥραν, μετὰ τήν εἴσοδον εἰς τήν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, τήν ὀνομασθεῖσαν διά τοῦτο Κυριακὴν, διό καί ἀποκαλεῖται τριήμερος ἡ Ἀνάστασις καί ἡ ἀγία αὐτὴ ἡμέρα Κυριακή, ἡμέρα τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ ἡμῶν, Ἀναστάσεως ἡμέρα.

Ταπεινῶς φρονοῦμεν ὅτι, ἐνῶ ὅλες οἱ ἄλλες Ἱερέες Ἀκολουθίες τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Ἐβδομάδος δύνανται κατ' οἰκονομίαν, διά τήν ἐνεστῶσαν χρείαν, νά τελεσθῶν ἐνωρίτερον κατὰ ἡμίσειαν ὥραν, ὅμως ἡ λαμπρὰ Θεῖα Λειτουργία τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως ἐπιβάλλεται ἀπαραιτήτως νά τελεσθῆ «*διαγενομένου τοῦ Σαββάτου*». Ἐνταῦθα, Μακαριώτατε ἅγιε Πρόεδρε καί ἅγιοι Συνοδικοί Πατέρες, δέν χωρεῖ οἰκονομία. Ἄς κατανοήσουν οἱ κυβερνητικοὶ παράγοντες μέ τήν διακριτικὴν, ἀλλ' ἀνυποχώρητον παρέμβασίν σας, ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἔχουν τό δικαίωμα -τό καί Συνταγματικόν δικαίωμα- νά λατρεύσουν ἀκωλύτως τόν Ἀναστάντα Κύριον καί Θεόν ἡμῶν κατὰ τήν Ἀγίαν καί Μεγάλην Κυριακὴν τοῦ ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ, «*τὴν ἐορτῶν ἐορτὴν καί πανήγυριν πανηγύρεων*», τήν λαμπροτέραν καί ἀγιωτέραν ἡμέραν τῆς Χριστιανοσύνης. Καί εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν δέν ἐπιτρέπεται νά συμπέσῃ ὁ κατὰ τό Μέγα Σάββατον (ὅπως ἐξελίχθησαν τὰ πράγματα) ἐορτασμὸς τοῦ ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ τῶν Ὁρθόδοξων μέ τό πάσχα -νομικόν φάσκα- τῶν Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι αὐτόν τόν χρόνον τό ἐορτάζουν τό Μ.Σάββατον (Κανὼν Ζ' Ἀγ. Ἀποστόλων, Κανὼν Α' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου) καί

4. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νά ἐπιμείνωμεν εἰς τό δίκαιον καί καθολικόν διά τόν Ἑλληνορθόδοξον Λαόν τοῦ Θεοῦ αἴτημα τοῦτο, τό ὁποῖον, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἔκαμαν ἀποδεκτόν καί προβάλλουν αἱ Ἱεραὶ Σύνοδοι Κύπρου καί Κρήτης. Γνωρίζετε καλῶς ὅτι τό θέμα αὐτό προσκρούει εὐθέως καί καιρίως εἰς τό θρησκευτικόν αἶσθημα τοῦ Χριστεπωνύμου Πληρώματος τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας.

Φοβούμεθα ὅτι τό σοβαρόν αὐτό ζήτημα θά προκαλέσῃ ταραχές, διαμαρτυρίες καί ἀναστατώσεις. Ἐδixάσθη μέχρι τώρα ὁ λαός μας εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀποδέχονται τήν μάσκαν ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, κατά τήν Θεῖαν Λατρείαν. καί κάμνουν ἀνεπιφυλάκτως τό ἐμβόλιον, καί εἰς τούς ἄλλους, οἱ ὅποιοι διά λόγους συνειδήσεως ἢ καί διά ἰατρικούς λόγους δέν συμμορφώνονται πρός τάς ὑποδείξεις τῶν ἀρμοδίων. Νά συνεχισθῇ ὁ διχασμός μέ ὅσους προτιμήσουν τήν τελετήν τῆς Ἀναστάσεως τήν 9^{ην} μ.μ. τοῦ Μ. Σαββάτου καί μετ' αὐτήν τήν Ἀναστάσιμον Θεῖαν Λειτουργίαν καί μέ τούς εὐσεβεῖς καί παραδοσιακούς χριστιανούς, πού ἐμμένουν εἰς τήν Παράδοσιν; Νά διαπληκτίζονται ὅσοι θέλουν τά self-test πρό τῆς εἰσόδου των εἰς τόν Ἱερόν Ναόν μέ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι θεωροῦν ὡς ἀσέβειαν καί ὀλιγοπιστίαν νά τό κάμουν, ἐνῶ πρόκειται νά εἰσέλθουν εἰς τόν καθαγιασμένον χῶρον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ;

Ἐνα χρόνο καί πλέον τάλαιπωρεῖται ὁ εὐσεβῆς λαός μας, πότε μέ τόν παντελεῆ ἀποκλεισμόν ἐκ τῆς ἐν Ἐκκλησίαις Θεῖας Λατρείας, πότε ἐκ τῆς συμμετοχῆς του ὑπό αὐστηροῦς ὄρους καί περιορισμούς εἰς τήν Λατρευτικήν Σύναξιν, πότε ἐκ τῆς ὡς μή ὄφελε ὑποχρεωτικῆς χρήσεως τῆς μάσκας ἐν ὥρᾳ Θεῖας Λατρείας, καταπιεζομένης τῆς χριστιανικῆς των συνειδήσεως καί τώρα μέ τήν προαγγελομένην ἐπιβολήν διενεργείας τοῦ self-test διά τήν εἴσοδόν των εἰς τόν Ἱερόν Ναόν τοῦ Θεοῦ! Καί μάλιστα προειδοποιοῦν τά ΜΜΕ ὅτι θά ἐπιβληθῇ τό self-test εἰς τούς Ἱερεῖς, Ἱεροψάλτας, Ἐπιτρόπους κ.ἄ., προκειμένου νά εἰσέλθουν διά διακονίαν ἐκκλησιαστικήν. Ἐλεος, ἔλεος, Μακαριώτατε. Καί αὐτό ἀκόμη θά μᾶς ἐπιβάλλουν;

Μακαριώτατε ἅγιε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Συνοδικοί,

Ἀπετάθημεν εὐσεβάστως εἰς Ὑμᾶς διά νά διερμηνεύσωμεν τά αἰσθήματα τοῦ εὐσεβοῦς καί φιλοχρίστου Ποιμνίου μας, ἀλλά καί τήν ἀγωνίαν καί ἀνησυχίαν μας δι' ὅσα τεκταίνονται εἰς βάρος τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας καί ἐπί ζημίᾳ τῆς εἰρηνικῆς διαβιώσεως καί πνευματικῆς πορείας τῶν πεπιστευμένων ἡμῖν πνευματικῶν τέκνων. Διαβιβάσατε, παρακαλοῦμεν, τά προσήκοντα εἰς τούς κυβερνητικούς παράγοντας.

Καί εὐχηθῆτε ὁ πρός τό ἐκούσιον Σταυρικόν Πάθος Του πορευόμενος Σωτήρ καί Λυτρωτής ἡμῶν νά εἰρηνεύσῃ τό πλήρωμα τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, τήν Πολιτείαν μας, καί ὅλον τόν κόσμον, δωρούμενος τήν ὑπέρβασιν τῆς ἐνεστώσης δεινῆς παγκοσμίου δοκιμασίας.

Καί ἐπί τούτοις διατελοῦμεν,
Μετά βαθυτάτου σεβασμοῦ
Οἱ Μητροπολίται

Μητροπολίτης Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας Κοσμᾶς

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Κοσμάς

Μητροπολίτης Κυθήρων καί Ἀντικυθήρων Σεραφεῖμ

† Ὁ Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων Σεραφεῖμ